

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Zandbergstraat 7

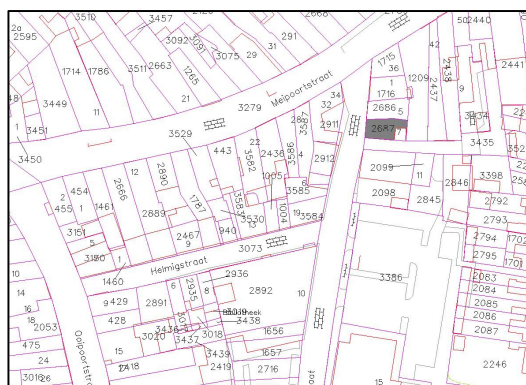
Monumentnummer : GM069

Straat : Zandbergstraat
Huisnummer : 7
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 DN

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 2687

Naam object : ---
Bouwjaar : 16^e eeuw - 1985
Architect : n.b.
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 31-05-2013
Datum aanwijzing : 25-02-2014



Situering

Pand gelegen aan de Zandbergstraat aan de zuidzijde binnen de historische binnenstad van Doesburg. Het pand staat in de rooilijn aan de straat met rechter gevel vrij aan een doodlopende steeg.

Hoofdropzet

Object is de rechter helft van twee huizen onder één kap met het zadeldak evenwijdig aan de straat tussen topgevels. Elke woning heeft een kelder aan de straatzijde, een

begane grond, eerste verdieping en een zolder. Zandbergstraat 7 heeft een éénlaags aanbouw aan de achterzijde.

Historie

De Zandbergstraat is gelegen binnen de zuidelijke uitbreiding uit 1343 van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De straat functioneerde als achterstraat van de Ooipoortstraat en als secundaire verbinding tussen Meipoortstraat en de Ooipoort, die in 1673 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV werd opgeblazen en niet werd herbouwd.

Beknpte bouwgeschiedenis

Vermoedelijk in de eerste helft van de zeventiende eeuw gebouwd dubbel huis, dat in de negentiende eeuw werd verbouwd tot stadsboerderij met het woongedeelte rechts.

Daarbij zijn in de voorgevel empirevensters toegepast.

In 1953 is het linker deel (nummer 5) verbouwd tot werkplaats en werd dat deel van de gevel voorzien van een klamp. Na een periode van verwaarlozing en een verklaring van onbewoonbaarheid werd het casco van nummer 7 in 1979 gerestaureerd, waarbij de achtergevel en verdiepingbalklaag werd vervangen, maar de hoofdopzet met de fraaie kapconstructie behouden bleef. Het aldus gerestaureerde gebouw werd het uitgangspunt voor de verbouwing tot woonhuis in 2004. Afgezien van de inbouw van de woonhuisindeling was de meest wezenlijke aanpassing het toevoegen van een stalen hulpconstructie om de stabiliteit te vergroten en het slopen van de aanbouw aan de achterzijde ten gunste van een tuin.

Exterieur

De gemetselde, bakstenen voorgevel bestaat uit twee woonhuisgevels. Het rechter deel (nummer 7) is gemetseld met grote handvormstenen in kruisverband en is drie vensterassen breed. Op de hoek rechts zijn klezoren in de koppenlaag als hoekverband gemetseld. De gevel heeft een empire venster rechts met wisseldorpel en vierruits onderraam en tweeruits bovenraam. Het venster heeft een gepleisterde onderdorpel.

Onder het venster is een met verzinkt hekwerk afgewerkt kelderlicht aanwezig, dat deels in de stoep is verwerkt. Geheel links is de entree gesitueerd. Dit is een zesvaks paneeldeur met glas en roosters in de middelste vakken waarboven een geprofileerd kalf en tweeruits bovenlicht. Venster en entree worden beiden ontlast met een steens segmentboog aan de bovenzijde afgewerkt met een platte laag bakstenen.

In het midden van de gevel is een in twee stadia dichtgemetselde, oude doorgang aanwezig die ontlast wordt met een gemetselde korfboog met een extra laag horizontaal gemetselde stenen. Hierboven is een tweede korfboog gemetseld en uitgevoerd met afwisselend horizontaal en verticaal gemetselde bakstenen als verbijzondering.

Het linker deel van de gevel (nummer 5) is vermoedelijk in 1953 voorzien van een bakstenen klampgevel met een grijs geverfde, gepleisterde plint. De toen aangebrachte indeling met een venster links en dubbele deuren rechts is recent aangepast tot een indeling met drie vensterassen. De drie openingen zijn ontlast met een steens segmentboog met grijs geverfde, gepleisterde boogvullingen. De entree rechts is voorzien van een paneeldeur met tweeruits bovenvak, een kalf en tweeruits bovenlicht.

De vensters hebben vaste vierruits onderramen en tweeruits bovenramen met ertussen een vast kalf.

De gevel van nummer 7 is voorzien van twee Y-vormige, gesmede muurankers en wordt aan de bovenzijde afgesloten met een geprofileerde bakgoot op klossen met bewerkte neus.

Het voorste dakvlak is belegd met roodgebakken oude Hollandse pannen en is voorzien van vier dakramen laag in het dakvlak.

De zijgevel is geheel van grote handvorm bakstenen gemetseld, in tegenstelling tot de voorgevel in wild verband met veel koppenlagen. De overigens ongedecoreerde topgevel is voorzien van vlechtingen en wordt bekroond met een forse, gemetselde schoorsteen. Op de eerste verdieping en zolder zijn twee zesruits draairamen in houten kozijnen aanwezig, onder en boven van rollagen in het metselwerk voorzien.

In de gevel zijn ter hoogte van de verdiepingvloeren en flieringbalken van de kapconstructie gesmede staafankers toegepast.

De achtergevel is tijdens de restauratie in 1979 geheel vernieuwd met oude handvorm bakstenen en van twee staafankers voorzien. De vensters zijn modern met historiserend vormgegeven tweeruits bovenlichten. De gevel wordt afgesloten met een zinken mastgoot. Rechts achter het pand staan een moderne éénlaags aanbouw.

Interieur nummer 7

Kelder: bevindt zich aan de voorzijde van het huis en is toegankelijk vanonder de trap naar de verdieping, links in de plattegrond. De tongewelfde ruimte heeft de kruin evenwijdig aan de voorgevel, rechts aan de straatzijde markeren een drietal gemetselde traptreden het begin van een trap naar straatniveau. De opening is in het verleden dichtgemetseld en voorzien van een klein kelderlicht. Het enkelruits raam is recent vernieuwd.

Begane grond: De indeling bestaat uit een klein tochtportaal linksvoor en een deels open trappenhuis links in het midden van de plattegrond, die overigens een ongedeelde ruimte betreft met een open verbinding naar de keuken links achter. Openslaande deuren geven toegang tot de tuin, aan de voorzijde rechts wordt de ruimte verlicht door middel van een zesruits schuifvenster.

In de ruimte is de verdiepingvloer vrij in het zicht en is opgebouwd als samengestelde (moer- en kinderbinten) balklaag van eiken met de moerbalk liggend in voor- en achtergevel. Tijdens de restauratie zijn alle kinderbinten vervangen alsmede de balkkop aan de voorzijde. Ten behoeve van de stabiliteit van de constructie is in het verleden een stalen balk dwars onder de moerbalk gelegd.

Eerste verdieping: een moderne trap voert naar de eerste verdieping en verder. Op de eerste verdieping is het onderste niveau van de gestapelde, eiken kapconstructie deels in het zicht. De constructie bestaat uit een kromstijlgebint op de eerste verdieping, en een schaarspant met nokstijlgebint op de zolder. De constructie is met pen-en-gat verbindingen gebouwd en gezeurd met tognagels, de korbeels en windschoren zijn aan de onderzijde gespijkerd. De gebinten zijn van gehakte telmerken voorzien en oplopend genummerd richting Zandbergstraat 5. Aan de achterzijde zijn de merken met een steekbeitel aangebracht, aan de straatzijde met een guts. Spant 1 staat midden in nummer 7, spant 2 vormt de woningscheidende muur met nummer 5 en is slechts summier zichtbaar. De gebinten zijn op de verdieping aan de onderzijde gekromd. Ten behoeve van de stabiliteit is onder de dekbalk van het gebint een stalen balk gelegd, die is vast gelast aan stalen stijlen tegen de linker en rechter bouwmuur.

De indeling en afwerking van de eerste verdieping is overigens in 2004 geheel nieuw tot stand gekomen.

Zolder: hier is het tweede niveau van de gestapelde kapconstructie vrijwel volledig in het zicht: de daksporen gaan schuil achter houten dakbeschoot. De spantbenen zijn in tegenstelling tot die op de eerste verdieping recht. In de bovenzijde van de dekbalk is de nokstijl gepend, die met gespijkerde eiken schoren is gestabiliseerd en tussen nokgording en stijl van windschoren is voorzien. De indeling en afwerking van de zolder is overigens in 2004 geheel nieuw tot stand gekomen.

Bouwdossiers

12-12-1952 verbouwing woning tot werkplaats (nummer 5)
03-12-1979 casco restauratie werkplaats (nummer 7)
08-01-2004 verbouwing werkplaats tot woning (nummer 7)

Literatuur

- Haans, Frank, *Monumentengids Doesburg*, Utrecht 2008, 80-85

Waardering

Het pand Zandbergstraat 7 dateert in de kern uit de vroege zeventiende eeuw en is in hoofdopzet en gevelarchitectuur goed en herkenbaar bewaard gebleven.

Leidend voor de waardebeoordeling zijn de architectuur en historische bouwmassa in combinatie met de ligging in de straatwand op de hoek met een steeg.

Zandbergstraat 7 is van belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang vanwege de sobere zeventiende-eeuwse baksteenarchitectuur met verbijzonderde voormalige entree.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden in de directe omgeving, in het bijzonder de linker helft van het huis.

Het pand is cultuurhistorisch van belang vanwege het bewaard gebleven historische casco en in het bijzonder de bewaard gebleven zeventiende-eeuwse kapconstructie van het huis